

Handläggare
Moa Swalling
Telefon: 08-50808493

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd

Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Svar på remiss från kommunstyrelsen, KS 2025/131

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat remissen Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol från Förenklingsrådet till Kungsholmens stadsdelsnämnd för yttrande.

Förenklingsrådet föreslår att vissa krav i alkohollagen tas bort för att minska regelbördan för restaurangbranschen. Det handlar främst om att: upphäva kravet på eget kök och matservering, ta bort kravet på sittplatser för matservering, slopa kravet på eget kök vid cateringverksamhet och förtydliga lokalbegreppet i alkohollagen.

Syftet med förändringarna är att minska kostnader, öka flexibiliteten och främja tillväxten i restaurangbranschen. Förenklingsrådet anser att de samhällsekonomiska fördelarna överväger de eventuella negativa effekterna. De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Förvaltningen är positiva till initiativ som ökar möjligheten för nya verksamheter att etablera sig i stadsdelsområdet. Men utifrån trygghet och säkerhet ser dock förvaltningen vissa risker med att anta förslaget. Med en ökad tillgänglighet, då fler verksamheter skulle få möjlighet att etablera sig i området om kraven minskar, kan konsumtionen öka vilket inte skulle vara gynnsamt utifrån den andel riskkonsumenter som bor i stadsdelsområdet.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat remissen Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol från Förenklingsrådet. Kommunstyrelsen har begärt nämndens yttrande över remissen senast den 2025-11-12. Övriga remissinstanser är

Stadsledningskontoret, Socialnämnden, Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd och Hässelby-Vällingbys stadsdelsnämnd.

Ärendet

Förenklingsrådet föreslår att 8 kap. 15 § i alkohollagen (2010:1622) upphävs, vilket innebär att kravet på att serveringsställen måste ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat för stadigvarande serveringstillstånd till allmänheten slopas. Detsamma gäller för kravet att serveringsställen ska erbjuda ett utifrån storleken på serveringsstället lämpligt antal sittplatser för matsservering. Förenklingsrådet föreslår vidare att kravet att ha ett eget kök för tillredning av mat vid cateringverksamhet (8 kap. 4 § 2 st.) tas bort, samt att vissa förtydliganden görs avseende lokalbegreppet i alkohollagen. Kvarstående krav är bland annat att den som söker tillstånd ska vara minst 20 år, lämplig samt ha kunskap om alkohollagen. Serveringen ska fortfarande ske under ordnade former med god kontroll.

I dag ställer alkohollagen krav på att restauranger som vill servera alkohol till allmänheten även måste erbjuda matsservering som ska inkludera ett varierat utbud av maträtter fram till klockan 23.00, därefter kan ett enklare urval av rätter erbjudas gästerna. Maten ska vidare tillagas på plats, i ett fullt utrustat kök som ska vara beläget i anslutning till en serveringslokal. I förhållande till serveringsställets storlek, ska serveringslokalen ha ett lämpligt antal sittplatser för matsservering så att gäster kan serveras mat sittandes.

Syftet med förändringarna är att minska kostnader, öka flexibiliteten och främja tillväxten i restaurangbranschen. Reformen väntas särskilt gynna småföretag och skapa utrymme för nya verksamhetsformer, exempelvis vinbarer och cocktailbarer.

Förenklingsrådet har analyserat de folkhälsomässiga konsekvenserna av att ta bort kravet på matsservering i alkohollagen. Jämförelser med Finlands reform 2018 visar att alkoholkonsumtionen där inte ökade, trots fler serveringsställen. I Sverige har konsumtionen per capita minskat stadigt sedan 2003, med drygt 1 procent årligen. Förenklingsrådet bedömer att den totala konsumtionen kan öka marginellt – med cirka 0,22–0,38 procent – till följd av fler restauranger, men att riskerna är små och hanterbara. Det mesta tyder på att konsumtionen snarare förskjuts från hemmet till restauranger, snarare än att den totala alkoholkonsumtionen ökar.

Förenklingsrådets bedömning är att risker och eventuella negativa skadeverkningar till följd av ett avskaffande av kraven är begränsade och hanterbara inom ramen för övriga regler i alkohollagen. Förenklingsrådet anser därför att de

samhällsekonomiska fördelarna överväger de eventuella negativa effekterna.

De föreslagna lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2026.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom socialtjänstavdelningen och har behandlats i pensionärsrådet och förvaltningsgrupp.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ansvarar idag för att besvara remisser gällande serveringstillstånd från Socialförvaltningens tillståndsenhet. I remissvaren ska de sociala aspekterna beaktas utifrån verksamhetens lämplighet i området de planerar verka i.

Förvaltningen bedriver även, tillsammans med polis, ett riktat arbete till verksamheter med serveringstillstånd för att säkerställa ordning och trygghet i miljöer där alkohol serveras samt för att förebygga brott kopplat till fylleri. Förvaltningen arbetar även med att i olika avseenden informera invånarna om risker och sociala skadeverkningar av alkohol.

I betänkandet av Utredningen om lustgas och vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet (SOU 2024:23) lyfts kopplingen mellan mat och alkoholservering. Av utredningen framkommer att villkoren för stadigvarande serveringstillstånd som föreskriver krav på eget kök i anslutning till serveringslokalen och tillhandahållande av lagad eller på annat sätt tillredd mat bör även gälla fortsättningsvis då forskning visar på att ju mer tillgänglig alkohol är, desto mer ökar konsumtionen och tillhörande problem. En avskaffning av tillhandahållande av mat bedömdes i utredningen underlätta för näringsidkare men argumentet av den potentiellt negativa inverkan på folkhälsan vägde tyngre.

Stockholm ska enligt stadens styrdokument kring alkohol, narkotika, doping, tobak och nikotinprodukter och spel om pengar (ANDTS-programmet) vara en stad med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol. För att nå det övergripande målet behövs ett brett främjande och förebyggande arbete. Ett av målen i programmet är att tillgången till alkohol ska minska. Vidare är målet att berusningsgraden ska minska på platser där det är tillåtet att dricka alkohol. Arbetet ska ske genom kunskaphöjande metoder för att minska överservering på serveringsställen. Vidare ska en samverkan mellan ANDTS-förebyggande och brottsförebyggande arbete bedrivas när det gäller exempelvis specifika platser såsom krogtäta områden eller öppna drogscener.

I programmet finns även prioriterade arbetsområden utifrån Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning (CAN) kartläggning och analys av ANDTS-indikatorer i Stockholms stad. Kartläggningen visar att Stockholms stad utmärker sig negativt i förhållande till övriga landet gällande bland annat intensivkonsumtion och berusningsdrickande bland vuxna och alkoholberoende bland vuxna. Ett riskbruk av alkohol är även vanligare i innerstadens stadsdelsområden än i övriga stadsdelsområden enligt Folkhälsokollen.

Kungsholmen är ett område i Stockholms innerstad med många restauranger och barer. I områdena där verksamheter med serveringstillstånd ligger tätare och har senare öppettider är otryggheten högre bland de boende enligt polisens trygghetsmätning. Vidare sker det fler brott och ordningsstörningar kopplat till fylleri och även mer narkotikaförsäljning i dessa områden enligt polisens brottsstatistik.

Förvaltningen är positiva till initiativ som ökar möjligheten för nya verksamheter att etablera sig i området samt åtgärder som gynnar miljön, exempelvis i form av minskat matsvinn inom restaurangbranschen. Men utifrån trygghet och säkerhet ser dock förvaltningen vissa risker med att anta förslaget att avskaffa kravet på matservering och eget kök vid servering av alkohol. Med en ökad tillgänglighet, då fler verksamheter skulle få möjlighet att etablera sig i området om kraven minskar, kan konsumtionen öka vilket inte skulle vara gynnsamt utifrån den andel riskkonsumenter som bor i stadsdelsområdet. Vidare ser förvaltningen även en potentiell risk att detta skulle kunna leda till fler brott och ordningsstörningar till följd av berusade personer i områden som redan har utmaningar med denna problematik.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Tero Tegel
Avdelningschef
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2025-10-29
Tero Tegel, Avdelningschef	2025-10-29